

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto
Rautatieläistenkatu 6
00520 Helsinki

Asia: HE 177/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta <https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+177/2022>

Aika: tiistai 27.9.2022 klo 13.00

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi tärkeästä lakimuutoksesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen kuuluu varhaiskasvatustilain mukaan yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi ja tämä läpäisee varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan. Se, kuinka hyvin nykyinen varhaiskasvatussuunnitelmien arvoperusta toteutuu tältä osin, ei ole vielä tutkimusta. Viitteitä on, että työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi varhaiskasvatuksessa on vielä tehtävänä.

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto pitää tärkeänä, että varhaiskasvatukseen esitetään velvoittavaksi tasa-arvosuunnitelman laatiminen. Suunnittelu on tärkeää tasa-arvon edistämässä, koska tutkimusten mukaan tasa-arvotyön vaikutukset näkyvät toiminnassa vahvimmin, kun toiminta tasa-arvon edistämiseksi on systemaattista, pitkäjänteistä, jatkuvaa ja tavoitteellista. **Onkin kannatettavaa, että tasa-arvotyö nostetaan suunnitelmavelvoittavuuden avulla varhaiskasvatuksessa aikaisempaa näkyvämmiin esille.** Esityksen tavoitteeksi todetaan pitkävaikutteiset yhteiskunnalliset vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. VOL pitää tätä kannatettavana.

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi varhaiskasvatuksessa

On kannatettavaa, että tasa-arvo-suunnitelma tulee tehdä toimipaikkakohtaisesti tai tarpeen vaatiessa varhaiskasvatustilaisuuksien kohtaisesti, jolloin useammalla päiväkodeilla on esimerkiksi yksi johtaja. Laatimalla suunnitelmat toimipaikkakohtaisesti, ne saadaan luontevaksi osaksi päiväkotien toimintasuunnitelmaa. Näin suunnitelma ei jää irralliseksi muista toimintaa ohjaavista suunnitelmista. Kuten esityksen kustannuslaskelmissa todetaan, näin saadaan myös suunnitelmien keskinäinen synergiaetu hyödynnettyä.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteutuessa samassa toimipaikassa, on myös hyvä, että näissä laaditaan yhteinen tasa-arvosuunnitelma. Toimipaikkakohtainen suunnitelma turvaa myös sen, että suunnitelmat perustuvat kunkin alueen ja päiväkodin todellisiin tarpeisiin, jotka voivat vaihdella jopa saman kaupungin sisällä. Varhaiskasvatustilaisuuksien kohtainen tasa-arvosuunnitelma läpäisee myös ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman aina lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan asti.

VOL kannattaa hallituksen esitystä siitä, että tasa-arvosuunnitelman laatiminen tulisi velvoittavaksi yhteisesti alueen perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille. Kansallisen koulutuksen

arviointikeskus on varhaiskasvatusta koskevassa arvioinneissaan (2018;2019) todennut, että varhaiskasvatuksen eri toimintamuotojen edellytykset varhaiskasvatustavoitteiden saavuttamiseksi vaihtelevat. Arviointien mukaan perhepäivähoitajat kokivat ydintehtävänsä kodinomaiseen hoivaan, ei niinkään pedagogisesti painottuneeseen varhaiskasvatukseen. VOL huomauttaa, että nimenomaan suunnitelmien laadinta kuuluu olennaisesti pedagogisesti painottuneeseen varhaiskasvatukseen, kuten kaikkeen koulutukseen. On siten perusteltua, että toimipaikkakohtainen suunnitteluvaikeus olisi vain päiväkodeilla. On myös tärkeää huomioida suunnitelman laatimisen kuormittavuus perhepäivähoidossa ja avoimessa varhaiskasvatuksessa ja se, että velvoite tasa-arvon edistämiseen kuuluu kaikkeen yhteiskunnan ylläpitämään institutionaaliseen toimintaan.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää lapsivalintoihin sekä varhaiskasvatukseen osallistumiseen, varhaiskasvatuksen järjestämiseen, yksilöllisiin oppimisvalmiuksiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Opetushallitus on laatinut perusopetukseen tasa-arvoasuunnitteluun ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen oppaat. VOL esittää, että vastaavat olisi tärkeää laatia myös varhaiskasvatukseen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät kysymykset tulee sisällyttää myös nykyistä vahvemmin opettajakoulutukseen ja opettajien täydennyskoulutukseen, jotta tasa-arvotyö todella jalkautuu lapsiryhmiin.

Lähteet

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (2018). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2016 toimeenpanon arviointi. Varhaiskasvatussuunnitelmien käyttöönotto ja sisällöt. Julkaisut 16:2018. Haettavissa: https://karvi.fi/wp-content/uploads/2018/08/Varhaiskasvatussuunnitelman-toimeenpanon-arviointi_2018.pdf

Kansallisen koulutuksen arviointikeskus (2019). Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Julkaisut 15:2019. Haettavissa: https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/09/KARVI_1519.pdf

Helsingissä 26.9.2022

Anitta Pakanen

**puheenjohtaja
Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto**

Jaana Lahdenperä-Laine

**Varhaiskasvatuksen asiantuntija
Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto**